

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică” se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina”, „Ardeleana”, „Auraria”, „Beregsana”, „Berzovia”, „Bihoreana”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Cassa de păstrare”
Miercurea, „Cassa de păstrare” Seliște, „Chioreana”, „Cordiana”, „Corvineana”, „Crișana”, „Detunata”, „Doina”, „Economia”
Cohalm, „Economul”, „Făgețana”, „Fortuna”, „Furnica”, „Grănișterul”, „Hațegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Iulia”, „Lipovana”,
„Lugoșana”, „Luceafărul”, „Mercur”, „Mielul”, „Munteana”, „Mureșana”, „Mureșanul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Olteana”, „Oraviceana”,
„Patria”, „Plugarul”, „Poporul”, „Racoșana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, „Selăgeana”, „Sentinela”, „Silvânia”, „Someșana”, „Steaucă”,
„Timișana”, „Ulpiana”, „Unirea”, „Victoria”, „Vlădeasa”, „Zărândeana” și „Zlăgheana”.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—.

DIRECTOR
Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Anul VI.

Sibiu, 17 Decembre 1904.

Nr. 51.

Apel

pentru

unificarea ortografiei române.

Insemnătatea practică și națională-culturală a unificării ortografiei române pe întreg teritoriul locuit de poporul nostru, a fost recunoscută aproape deodată cu redeschiderea noastră națională și cu introducerea alfabetului latin în scrierea românească.

Timp de aproape o jumătate de secol cele mai de frunte instituțiuni culturale și literare ale Românilor, dincoace și dincolo de Carpați, au fost preocupate de această chestiune. Academia Română și-a pus dela înființarea ei, în 1866, de întâia misiune: „de a determina ortografia limbii române”, și Asociațiunea Transilvană pentru literatura română și cultura poporului român a luat chiar cu 4 ani mai înainte, în adunarea generală ținută la 1862 în Brașov, o întreagă serie de hotăriri în scopul unificării ortografiei române.

Cu toate acestea vechea dorință a cărturarilor nostri, de a introduce în scrierea română, fără considerațiune la hotare politice, o ortografie unitară, nu s'a realizat nici până în ziua de astăzi, și nu numai pe terenul literaturii ei și în viața practică se resimt — deși în anii din urmă mai puțin decât mai înainte — neajunsurile mari și multe ce rezultă din lipsa unei ortografii unitare.

Academia Română, ce e drept, a determinat, după discuțiuni îndelungate, la 15 Septembrie 1869 un sistem de scriere; deoarece însă nici lumea literară, nici publicul mare nu s'a putut împretini cu această ortografie cu totul latinisată, Academia la 1880 și 1881 a stabilit un nou fel de scriere mai ușoară, restrins în marginile etimologismului român,

care în general a rămas nealterat și după schimbările făcute de Academie la 1895.

Însă nici această ortografie nu s'a putut generaliza, și mai ales publicul din Regatul român a insistat și mai departe pentru simplificarea ortografiei și adoptarea principiului fonetic.

Această luptă între etimologism și fonetism, a fost resimțită în deosebi în țerile de sub coroana Sf. Stefan, unde sistemul etimologic avea mulți aderenți în generația veche, iar tinerimea, sub influința produselor literaturii mai noue din România liberă, inclina hotărît pentru principiul fonetic, și unde prin urmare divergențele ortografice se manifestau la fie-care pas și au creat în fine o stare cu totul insuportabilă.

În vederea acestora Comitetul central al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român a recercat la 19 Februarie 1902 secțiunile științifice-literare ale acestei societăți, să studieze chestiunea unificării ortografiei și să înainteze în acest obiect propuneri concrete. Totodată organele „Asociațiunii” s'au adresat și mai multor literați de valoare, în cea mai mare parte membri ai Academiei Române, și le-a cerut concursul pentru delăturarea neajunsurilor ivite.

În urma acestei inițiative, Academia Română, în sesiunea generală din 1904, a revenit din nou asupra chestiunii ortografiei, și dând ascultare dorințelor publicului mare și curentului devenit general în Regat, a stabilit o nouă ortografie pentru scrierea românească, întemeiată pe principiul de a scrie sunetele vorbirii prin litere adaptate fie-cărui, și a publicat în toamna anului curent un îndreptar ortografic, înzestrat cu un dicționar al cuvintelor asupra scrierii cărora ar pute fi îndoială.

Această lucrare a Academiei Române însă numai în acel caz va putea aduce în timp apropiat roadele aşteptate, dacă publicul mare, şi în deosebi instituţiunile literare, culturale şi sociale, îi vor da întreg concursul lor, şi dacă în vederea interesului mare ce-l reprezintă o ortografie unitară pentru ori-care popor cult, vor sci trece preste consideraţiunile obiceiurilor şi aplecărilor individuale şi se vor supune necondiţionat normelor stabilite de forul — fără îndoială — cel mai competent în chestiuni de limbă şi literatură românească.

Din această cauză Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român, ca cea mai veche şi cea mai de frunte dintre societăţile literare şi culturale ale Românilor din această ţeară, se crede datoare a se angaja şi ea la acţiunea inaugurată de Academia Română, şi a o sprijini şi înainta în cercul ei de activitate, prin înlesnirea şi grăbirea generalisării noului sistem de ortografie românească.

În acest scop „Asociaţiunea“, deodată cu publicarea regulilor ortografice stabilite de Academie, adresează un călduros apel către întreg publicul nostru cult, şi în deosebi către instituţiunile noastre literare, culturale şi sociale, ca cu începerea anului nou să introducă în toate afacerile, scrisorile şi publicaţiunile lor, în mod obligator şi exclusiv, ortografia nouă stabilită de Academia Română.

În primul rând „Asociaţiunea“ se adresează *consistoarelor ambelor biserici române din ţeară*, şi le roagă, ca atât în administraţia lor internă, cât şi mai ales în numeroasele lor instituţiuni de învăţământ, în care se cresce aproape întreaga noastră tinerime, să declare noua ortografie de oficială şi exclusivă, şi în deosebi să nu aproabe în viitor nici o carte didactică şi să nu mai editeze nici o publicaţiune scrisă sau tipărită cu altă ortografie.

Aceşti rugare o adresează „Asociaţiunea“ direcţiunilor dela diferitele *institute române de învăţământ*, şi îndeosebi celor dela şcolile noastre teologice-pedagogice, secundare, civile şi de fetiţe.

Cele mai însemnate servicii le vor putea face în direcţiunea arătată *ziarele şi revistele române din ţeară*, cari — în cea mai mare parte — şi până aci au propagat curentul simplificării şi unificării ortografiei române şi cari prin ediţiunile lor vor putea obicinui — deşi pe nesimţite, dar cu mai multă înlesnire şi cu mai mult rezultat — publicul nostru mare cu noul sistem de scriere.

În viaţa practică vor putea realiza rezultate însemnate pentru generalizarea noiei ortografii şi *băncile române*, cari nu numai că au ajuns la un rol dominant chiar şi în viaţa socială prin sutele de funcţionari ce stau în serviciul lor, ci şi în urma legăturilor ce le au cu masele mari ale publicului nostru sciutor de carte, — legături cari în cea mai mare parte se manifestă pe cale scripturistică, — vor putea contribui foarte mult la ajungerea scopului urmărit, şi vor servi prin aceasta în mare măsură şi interesele lor proprii, dependente în multe privinţe chiar de exactitatea formală a actelor şi scrisorilor.

Dacă toţi aceşti factori vor da mână de ajutor, ca acţiunea inaugurată de Academia Română să-şi ajungă scopul, atunci în scurt timp vom vedea realizată vechia dorinţă a cărturarilor nostri: *ca toţi Români să scrie într'un fel*, şi ca neajunsurile din trecut, cari au împiedecat atât de mult dezvoltarea intereselor noastre culturale şi practice, să se sazeze în timp cât mai apropiat.

Din a sa parte „Asociaţiunea“ a luat dispoziţiunile trebuincioase, ca cu începere dela 1 Ianuarie 1905, atât în centru cât şi în despărţeminte, toate actele administraţiei interne şi toate publicaţiunile să se scrie exclusiv numai cu noua ortografie a Academiei Române.

Sibiu, 10 Decembre 1904.

Presidiul »Asociaţiunii«.

Regule ortografice

stabilite de Academia Română în anul 1904.

I. — În scrierea limbii româneşti se întrebuiţează următoarele 27 de litere:

Pentru *Vocale* 8: a, e, i, o, u, â, â şi î.

Numai în nume proprii străine se întrebuiţează şi y, ō, ū etc.: Stanley, Rômerbad, Würzburg.

Pentru *Consonante* 19: b, c, d, f, g, h, j, l, m, n, p, r, s, ş, t, ţ, v, x, z.

Numai în nume proprii şi în cuvinte străine se întrebuiţează literele şi grupurile:

K, qu, ph, th, w: Kant, kalium, Quintilian, Aquitania, Philippsburg, Thionville, Thurgau, Wagner, White, Wiesbaden.

Nu se scrie: Mihalake, Sake, Take, equaţie, ci Mihalache, Sache, Tache, ecuaţie sau ecuaţie.

Se scrie însă: kilogram, kilometru.

Numele proprii de familie române îşi pot păstra ortografia lor: Kogălniceanu, Kretzulescu, Kalinderu, Quintescu.

II. — În regulă generală fiecare literă reprezintă în scriere un anumit sunet al vorbirii şi fiecare sunet al vorbirii se scrie printr'una şi aceeaşi literă.

In practică sunt însă câteva abateri de la acest principiu general al scrierii:

a) literele *a* și *i* însemnează amândouă același sunet,

b) literele *c* și *g* reprezintă amândouă câte două sunete deosebite,

c) litera *x* reprezintă o grupă de două sunete.

III. — Literele enumerate mai sus reprezintă sunetele cuvintelor precum urmează:

Vocale.

a: *ața, amar, ară, mare, țară, buna, știă, adună, vedeă, auziă.*

e: *cere, merge, cetește, vede, verde, șade.*

= Diftongul *ea* se scrie *ea* (nu *é*): *ceară, ceapă, să dea, să crează, neagră, dreaptă.*

= Terminațiunea persoanei a 3-a a imperfectului verbelor în *-e* și *-eă* (a *bate*, a *vedeă*) se scrie cu *-eă* la sing. și cu *-eau* la plur.: el *vedeă*, ei *tăceau*, el *băteă*, ei *mergeau*.

i: *înimă, pitic, negri, afii, durmî, turtî.*

= Se scrie *i* (nu *î*) și când se pronunță semison (*i* consoană), aflându-se înainte sau după vocală și formând diftong cu dânsa; asemenea și la sfârșitul cuvintelor după vocală sau după consoanță:

iară, iarnă, iarbă, roib, șoim, iertare, doină, aibă, uitare, uimire, piept, fier; i-am luat

noi, boi, doi, cei;

buni, nori, mergi, frați, drepti, fi, fii, copiii, vezi-i, bate-i.

= Spre deosebire, acolo unde *i* final este întreg și intonat, se însemnează, cu accentul grav (˘): a *auzi*, a *lovî*, a *dormî* (vezi mai jos No. V).

= Terminațiunea persoanei a 3-a a imperfectului verbelor terminate la infinitiv în *-î* și *-i* (a *sărî*, a *coborî*) se scrie cu *-iă* la sing. și cu *-iau* la plur.: el *sărîă*, ei *dormiau*.

o: *om, orb, Oprea, popor, noroc, soc, somn, soro, o casă, spune-o, am dat-o.*

= Diftongul *oa* se scrie *oa* (nu *ó*): *poamă, moară, doarme, moarte, oameni, toacă, toarce, cunoaște.*

u: *unu, ura, unsă, ușă, nume, bun, sună, negru, umplu, umplî, tăcî, făcî.*

= Se scrie *u* (nu *û*) și când se află înainte sau după altă vocală pronunțat semison și făcând diftong cu ea:

ou, nou, bou, sau, său, fiu, teiu, altoiu, zăvoiu, voiu; neama, nouă.

ă: *sărăcie, mărunț, bătut, bunătate, învăț, adevăr, tău, său, supărare, mă supăr, văd, împărat, rămas.*

â—î: se scrie în două feluri:

a) Se scrie cu *â* în corpul cuvintelor: *sânge, plânge, cântă, cât, atât, vânt, vânz, vânzare, hatâr, mormânt, cuvânt, când, rând, sfânt, — toate formele verbale terminate cu -ând: cântând, văzând, făcând, mergând, urând (de la urare).*

b) Se scrie cu *î* la începutul cuvintelor: *în, înainte, încă, înger, încure, încerc, îndoit, înot, îl, îmi, îți, își, îi.*

Se scrie asemenea cu *i*:

1. In cuvintele compuse precum sunt: *neîndurare, neîmpăcat, preîntîmpinat.*

2. In terminațiile flexionare ale verbelor terminate în *-ri*: *a urî, coborî, hotărî, târî, urîm, coborîm, hotărîm, târîm, urît, coborît, hotărît, târît urînd, coborînd, hotărînd, târînd.*

Consonante.

b: *bun, brâu, sobă, bob.*

d: *dau, adă, șed.*

f: *fag, foc, figură, filozofie, fizică, tipografie, Filip.*

= Nu se scrie *ph* în loc de *f* decât în nume proprii străine (vezi I).

h: *ham, hoț, patriarh, hartă, arhivă, arhiereu, himeră, arhitect.*

j: *jaf, joc, Blaj, viteji (pl. de la viteaz), vitejie.*

l: *lemn, loc, halat, deal.*

m: *mare, măr, amar.*

n: *nimie, noroc, prune, nun.*

p: *pace, părinte, apă, dop, plop.*

r: *rac, sare, amărit, rar.*

s: *sac, casă, poveste, folos.*

ș: *șarpe, ședere, vești, povești, pești, crești, crește, domnești, împărătește, Pitești, București, Negoști, știu, știință, ștergar, miriște, buștean, chipeș.*

= Nu se scrie *s* în loc de *ș* în grupul *șt*; deci nu: *-sci, -sce* pentru *-ști, -ște*.

t: *tare, telegraf, Toma, uitat, tot; asemenea: teolog, Teodor, nu theolog, Theodor.*

= Nu se scrie *c* în loc de *t* în grupul *șt*; deci nu: *-sce, -sci* în loc de *-ște, -ști*.

ț: *țară, țepi, ținut, ață, frați, moț, piață, finanțe.*

v: *vas, venin, viță, voie, jilav.*

z: *zor, zeu, zină, botezat, bizantin, lucrează, îndrăzneț, ziua, vezi, verzi, calzi, a mucezi, înverzit, încălzind, rază, pază, vază, roză, nazal, poezie, engleză, franceză, fizică, ipoteză, vizită, poziție, văzând, șezând, abuz.*

c, g: însemnează fie-care câte două sunete deosebite după poziție și anume:

1. la sfârșitul cuvintelor sau înainte de consonante sau de vocalele *a, o, u, ă, â* însemnează sunetele aspre *k, g*:

ac, sac, sec, cuc, clacă, clopot, cresc, crud, ca, cap, cocos, cot, câine, cădere, zăcând, bucată, bucurie;

bag, neg, stog, fag, glas, gros, grădină, gard, gol, gură, găsit, gând.

2. înainte de *e, i* înseamnă sunetele *ɥ* (ç), *ʋ* (g);

ce, cetate, ceafă, începe, cercei, facem, cine, cireșe, nuci, mici, cerci;

ger, geme, curge, ginere, pecingine, dreji, gingii, mergi.

3. când *c* și *g* înainte de *e* și *i* își păstrează valoarea aspră, se înseamnă cu *ch, gh*:

chem, chiag, chiar, chică, chingă;

ghem, gherghef, Gheorghe, ghiată, neghină, neghiob.

x: înseamnă grupul de consonante *cs*: *xi-lograf, lexicon, Xerxe, Xantip, Roxolani, luxație, relaxare, Alexandru, hexamtru.*

IV. — Duplicarea consonantelor se admite numai în următoarele cazuri:

1. când provine din alipirea a două cuvinte românești, din cari întâiul se termină și al doilea se începe cu aceeași consonantă sau de același fel; aceasta se întâmplă la cuvintele compuse din prepozițiunea *în* și un cuvânt începător cu *n* sau *m*: *înnotare, înno-dare, înnoire, înnescut; înmormântare, înmăr-murit, înmulțire, se poate însă scrie și înmul-țire, înmormântare.*

2. pentru deosebire se admite duplicarea lui *s* în următoarele cuvinte:

masa de materie (la masse), massiv, — dar masa de scris,

cassa de bani, cassier, — dar casa de locuit, rassa de animale și rassa că-lugărească — dar barba rasă.

V. — Accentuare. — Se înseamnă cu accent grav (´) vocala care sfârșește un cuvânt, dacă este accentuată și nu are alt semn:

făcù, bățù, șezù; dormì, auzù; cântà, lăudà, vedeà, ședeà, mergeà, dormià, sărià;

dar: a hotărî, lucră, lăudà, lăudă.

VI. — Apostroful (´) se întrebuințează spre a se arăta eliziunea unei vocale: n'am (nu am), s'au (se au), v'aduc (vă aduc), v'am dat, v'ați arătat, s'au dus.

= Prin urmare nu se va scrie:

celă-valt, cei-valți, ci: celălalt, cealaltă, ceitalți sau ceialați, celalalte.

VII. — Trăsura de unire (-) se întrebuințează spre a arăta juxtapunerea unor cuvinte, cari nu formează împreună un singur cuvânt compus: rogu-te, vezi-l, îndură-te, uită-te cântă-ne, spune-le, le-am dat, i-am luat, ne-am așezat, te-am văzut.

Cuvintele compuse se scriu însă fără a se arăta elementele de compunere:

binefacere, bunăvoință, astfel, fiindcă, pentrucă, decât, ceva, dela cineva, undeva, câțva, câțiva, câteva, totdeauna astăzi, nici-odată, deocamdată, extraordinar, pierdevară.

Băncile populare în România.

Expunerea de motive a proiectului de lege din inițiativă parlamentară, depus în ședința Camerei de dl I. Procopiu, deputat, pentru modificarea mai multor articole din legea Băncilor Populare este următoarea:

În curs de aproape doi ani de când legea asupra „Băncilor Populare sătești și a Cassei lor centrale“ votată de d-voastră, a fost aplicată, experiența a dovedit, că pentru dezvoltarea societăților cooperative de credit la sate e nevoie de introdus în această lege mai multe modificări, și anume:

1. Dispozițiunea dela art. 9, alin. c), că numai împrumuturile până la 100 lei sunt scutite de timbru, aduce o mare piedecă dezvoltării acestor societăți și impun o mare sarcină țăranilor ce voesc să se împrumute; căci, pe de o parte, stăvilesc împrumuturile mai mari de 100 lei, iar pe de alta, țăranii cari au nevoie de vite, pluguri, semințe, etc., pentru cari trebuie să se împrumute cu o sumă mai mare de 100 lei, trebuie să plătească și aceste taxe de timbru, cari agravează în mod cu totul disproportionat sarcinile ce li-se impun pentru achitarea acestor datorii.

Pentru aceste am ridicat această sumă și am prevădut că toate operațiunile până la valoarea de 300 lei vor fi scutite de taxa de timbru pentru toate Băncile populare.

2. Dispozițiunea dela art. 31, alin. a), care prevede că Banca populară nu va admite ca membri decât locuitorii din comuna de reședință și *cel mult încă din o comună limitrofă*, împedecă în multe localități, unde comunele sunt mici, de a se înființa asemenea Bănci, deoarece numai în două comune vecine nu se găsesc un număr suficient de membri; de aceea la acest aliniat am adăugat că Banca poate, cu învoirea Cassei centrale, să admită ca membrii locuitori din mai mult de două comune.

3. Experiența a dovedit că pentru o bună administrație a Băncilor, cu un capital mai mare de 10,000 lei suma de 10 la sută din beneficii, prevădută de art. 31, alin. g), pentru cheltuelile de administrație este insuficientă, și de aceea am ridicat această sumă la 15 la sută din beneficii.

4. Criza actuală agricolă a dovedit că micile noastre comune urbane, cari sunt formate în mare parte de locuitori cari trăiesc numai din munca pământului, au aceleași nevoi și aceleași suferințe ca și locuitorii satelor și deci și pentru ei crearea de Bănci populare ar răspunde exact la aceleași necesități ca și la sate; de aceea am prevădut să se intercaleze în legea Băncilor populare un articol nou, în care să se prevadă că locuitorii agricoli din comunele urbane pot forma și ei Bănci populare în condițiunile prevădute în menționata lege.

Pentru ca asemenea Bănci populare create în orașe să nu se îndepărteze cu timpul de la menirea lor, am prevădut ca garanția ca, într'un asemenea cas, Creditul agricol și Cassa centrală să aibă dreptul a le retrage avantajile legii Băncilor populare.

5. Pentru dezvoltarea și mai mult a creditului la sate și pentru înlesnirea și mai mare a operațiilor Bancilor populare, am prevădut că mai multe asemenea Bănci, cari fie-care întrunesc condițiile cerute de lege și cari se găsesc în aceeași regiune, să se poată federa între ele și biroul acestor Bănci federate să lucreze direct cu Cassa centrală.

6. Pentru a ușura cât mai mult cheltuelile de administrație a acestor Bănci și pentru a scuti astfel de noi sarcini pe țeranii imprumutați, am prevădut că corespondența Bancilor populare cu autoritățile publice și cu Cassa centrală să fie scutită de taxele poștale.

Acestea sunt, dlor deputați, modificările pe cari avem onoare a le propune la legea Bancilor populare sătești.

Aceste modificări au fost recunoscute ca necesare și de congresul general al Bancilor populare ținut în acest an la Focșani, după inițiativa luată de Cassa centrală, și au fost admise și de dl ministru de finanțe.

Fiind dat rolul important pe care, în momentul de față, aceste Bănci sunt chemate a-l îndeplini și avântul ce le poate da întrebunțările ce propunem, sperăm, dlor deputați, că ne veți da tot concursul ca aceste modificări să fie introduse în lege.

Societățile sătești

Cooperative de producție și consumație în România.

Expunerea de motive ce însoțește proiectul de lege din inițiativă parlamentară depus în ședința camerei de dl D. Protopopescu referitor la înființarea Societăților sătești cooperative de producție și consumație este următoarea:

Domnilor deputați!

Când acum un an și jumătate guvernul a supus deliberării domniilor voastre legea băncilor populare sătești, el a deschis o cale însemnată activității economice a populației noastre rurale. El a dat acestei populații putința să întemeieze cu ușurință și să desvoalte cu toate garanțiile necesare așezămintele de credit sătești, fără de care nici o economie rurală nu poate să aibă o temelie puternică. Dar această cale nu poate fi singură prin care să se întărească starea materială a sătenilor și să se îmbunătățească soarta lor. Trebuie negreșit ca pe lângă băncile populare, să se întemeieze societăți cooperative de consumație și de producție, care să le întregască menirea economică.

Ori, în starea actuală a legislației noastre, asemeni societăți nu se pot constitui decât îndeplinind formalitățile grele, numeroase și costisitoare ale codului comercial. Iar pe de altă parte fiind lăsate în voia lor, ele sunt lipsite de două elemente deopotrivă folositoare pentru trainica lor propășire: de control și de sfaturi.

Așa fiind, credem domnilor deputați, că ar fi ni merit să completăm opera începută prin legea băncilor populare, și să dăm și societăților cooperative de producție și de consumație putința de a se constitui cu aceleași înlesniri ca și băncile populare, și pe de altă parte să asigurăm acestor societăți, cari mai ales acum la început pot fi supuse la multe greșeli, binefacerea unui control al statului, identic cu acela ce ați admis pentru băncile populare și de oare-ce Creditul agricol și Cassa centrală exercită acest control asupra băncilor populare, am socotit că va fi institu-

țiunea care va putea să îndeplinească această sarcină cu mai multă înlesnire și cu mai multă competență și pentru societățile cooperative de producție și de consumație, a căror dezvoltare e atât de strins legată de a băncilor populare.

Bine înțeles pentru-ca societățile cooperative de producție și consumație să ia avântul dorit, se impunea să le dăm pe lângă ușurințele de constituire și pe lângă controlul statului, și puțința de a-și autentifica creanțele și cambiile, precum și să le protesteze la aceleași autorități și cu aceleași înlesniri ce legea băncilor populare prevede pentru aceste așezăminte. În fine pentru a complectă aceste dispozițiuni, am prevăzut pe de o parte că societățile cooperative de producție să fie scutite de patentă ca și băncile populare, dacă capitalul lor nu trece peste 20.000 lei, iar dacă trece peste 20.000 să nu li-se ceară decât jumătate din patenta cuvenită. Iar pe de alta ca în societățile cooperative de producție și de consumație partea unui membru să nu fie nici cedată nici retrasă fără aprobarea adunării generale. Aceasta pentru a păstra acestor societăți un caracter personal fără de care ele s'ar transforma repede în nise societăți capitaliste sau anonime și n'ar putea într-o nimic corespunde adevăratei lor chemări.

Cerându-vă, dlor Deputați, să votați acest proiect de lege, avem conștiința nu numai că dăm populației rurale mijloacele legale de a organiza în mod serios pe baza principiului asociației economice sătenească a cărei activitate și energie este azi împrăștiată și prin aceasta osândită la neputință, dar încă de a îndeplini o dorință exprimată de populația rurală la congresul băncilor populare ce s'a întrunit la 10 Ianuarie 1904 în Focșani.

Și credem că progresele neincetate făcute într'un timp atât de scurt, de băncile populare, ne îndrituiesc să nădăjduim că și societățile Cooperative de producție și consumație vor prinde rădăcini în satele noastre și că roadele lor vor justifica pe deplin toate înlesnirile și toate beneficiile ce acest proiect de lege le asigură.

Acest proiect a fost primit de Cameră.

JURISDICȚIUNE.

Nu se ține de criteriul afacerilor comerciale rezerința, ca acelea să stea în strict nex causal cu prăvălia concretă a comerciantului.

(Curia Nr. 1053/903.)

*

Faptul, că înainte încheierii contractului s'a lăsat vre-o întrebare, fără răspuns, îndreptățește pe cel-ce dă asigurarea numai la aceea, ca și cu privire la întrebarea din chestie să ceară răspuns hotărît; într-o-cât însă ar întrelăsa aceasta, nu se poate plânge de violarea obligamentului de încunoștințare din partea celui asigurat.

(Curia Nr. 1045/904.)

*

Legatele destinate pentru ajutorarea elevilor săraci sunt scutite de competență. (Jud. adm. Nr. 2963/903 P.)

§§.

*

Cine este obligat a plăti taxa de înmanuare a asigurațiilor postale? În Germania se percepe pentru înmanuarea asigurațiilor postale o taxă de 5 pfenigi, care se detrage din partea poștei din suma asigurată. S'a ivit adeseori întrebarea, cine are să plătească această taxă: debitorul sau creditorul? cu alte cuvinte, când debitorul își plătește datoria prin

postă, obligat este a trimite cu 5 pfenigi mai mult ori nu? Judecătorii germane au decis casurile de litigiu de acest fel totdeauna în favorul creditorului, enunțând, că în lipsă de alte stipulațiuni speciale, debitorul este dator a expeda datoria pe spele și risicul său propriu la adresa creditorului. Camera comercială din Berlin, a căreia opinie s'a cerut într-o astfel de afacere din partea unei judecătoriai, s'a pronunțat acum într'acolo, că conform usului datorii se achită de regulă fără trimiterea taxei de inmanuare, care prin urmare cade în sarcina primitivului.

La noi, în Ungaria, precum se știe, încă percepe posta de fie-care asigurațiune postală (mandat postal) câte o taxă de inmanuare de 4 fil., prin urmare rezolvarea acestei chestiuni este de interes și pentru noi. La Curie se va decide un astfel de cas în timpul proxim, când nu vom întârzia a comunica și cetitorilor nostri rezultatul. Judecătoria comercială și cambială din B.-Pesta a obligat la plata celor 4 fileri pe debitorul; tabla reg. la care a ajuns cauza prin apelație n'a rezolvat chestiunea în merit — ci a enunțat numai că deoarece debitorul a plătit prin postă suma arătată în decisiunea sumară, creditorul nu este îndreptățit a cere pe baza acesteia pentru cei 4 fileri execuțiunea contra debitorului.

AFACERI FINANCIARE.

Situațiunea.

Sibiu, 16 Decembre 1904.

În piața internă de bani dominează o liniște și o lipsă de afaceri neobicevuită altădată la apropierea an. nou. Atât în Viena, cât și în B.-Pesta cererile de bani s'au mișcat în cadre foarte modeste. În Viena discontul privat diferă numai puțin de cel oficial, iar în B.-Pesta cambiile de portofoliu s'au discontat dela 4% în sus și cambiile morilor pe lângă 3½% și 3⅝%.

Scomptul cambial al Băncii Austro-Ungare s'a redus în prima săptămână a lunii curențe cu K 11 mil. Din circulațiunea totală a rezultat o reducere de K 37.1 mil. a circulațiunii bancnotelor, pe când rezerva liberă de contribuțiune a crescut cu K 35.8 mil.

În Berlin continuă a fi abundanță de bani, discontul privat a fost 3⅞%, iar bani de ți se puteau căpăta pe lângă 3%. Asemenea este mare abundanță în Londra, unde banii de ți se ofereau cu 1¼%—2%, iar cambii cu scadență scurtă s'au discontat cu 2⅞%; discontul privat de altcum a variat între 2¾%—2⅞%. În Paris situația este neschimbată, discontul privat 2¼%.

Tesaurul public ungar. Raportul despre circulațiunea casselor de stat în cuartatul al III-lea al anului curenț, compus de ministerul de finanțe, arată un rezultat mulțămitor, intru-cât față de eșitele urcate în mod destul de considerabil, intratele se presintă și mai urcate. Intratele dau suma de 315.97 milioane coroane și eșitele 281.92 milioane coroane. Intratele sunt cu K 55.876,930 mai mari ca în cuartatul III al anului 1903, în care timp efectele ex-lex-ului se simțeau mai mult, iar eșitele sunt mai mari cu K 32.730,932. În urma acestora bilanțul cuartatului III al anului 1904 este mai favorabil decât bilanțul aceluiași cuartat din anul 1903 cu K 23.145,997.

Cresceri mai considerabile la intrate sunt: la darea directă de K 33.167,278, la darea de consum de K 5.847,968, la competențele de timbre de K 1.309,518, la alte competențe de K 7.627,826, la monopolul tutunului de

K 871,354, la monetărie de K 3.083,349, la poștă, telegraf și telefon de K 1.503,716, la căi ferate de K 3.758,690 și la păduri erariale de K 1.040,326.

Reducerile mai considerabile la intrate sunt: la regia de sare de K 1.168,056. Unul din motivele cari au provocat această reducere este scăderea prețului la sarea pentru vite dela K 10 la K 6. La minele de metale și opal reducere este de K 711.526. Resultatul la turnătoriile de fer ale statului este mai nefavorabil cu K 1.216,594.

Cresceri mai însemnate la eșite sunt: la erogatele comune K 2.750,997, la datoria de stat de K 1.195,640, la ministerul de interne de K 3.551,577, la monetărie de K 5.799,186, la ministerul de comerț K 372,941, la poștă, telegraf și telefon de K 339,466, la căi ferate de K 5.854,389, la investițiuni și edificări de linii ferate noue de K 5.854,389, la ministerul de agricultură de K 1.640,198, la pădurile erarului de K 412,482 la ministerul de culte și instrucțiune publică de K 2.229,946, la ministerul de justiție de K 1.456.936 și la erogate comune extraordinare de K 1.055,735.

CRONICA.

Votul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere la pertractarea absolutivului. Tribunalul comercial și cambial din B.-Pesta a adus sub Nr. 72.457/904 o hotărîre principială de cea mai mare însemnătate, enunțând că la pertractarea absolutivului membrii direcțiunii și ai comitetului de supraveghiere n'au drept de vot. Antecedentele interesantului cas sunt următoarele: un acționar a intentat proces contra societății sale proprii, pentru nimicirea deciziunilor adunării generale din 1902 și aceasta pe motiv, că majoritatea voturilor cu care s'au adus decisiunile din chestiune a fost compusă din voturile membrilor direcțiunii și ai comitetului de supraveghiere, adecă a unor persoane interesate în cauză. În urma acesteia tribunalul a nimicit următoarele hotărîri ale adunării generale: hotărîrea prin care s'a luat la cunoștință raportul direcțiunii, s'a primit bilanțul prezentat și s'a votat direcțiunii absolutivul; apoi hotărîrea prin care s'a luat spre știre raportul comitetului de supraveghiere și s'a votat acestuia absolutivul, în fine a judecat societatea la purtarea cheltuielilor de proces.

În motivarea sentinței sale, tribunalul dăce, că membrii direcțiunii și ai comitetului de supraveghiere fiind după natura lucrului, interesați la aducerea deciziunilor referitoare la bilanț și conturile de încheiere, după drept, nici în numele lor propriu și nici ca reprezentanți ai altora nu pot vota; deci voturile lor date referitor la aceste obiecte au trebuit declarate de nevalide. Conform procesului verbal al adunării generale s'au dat asupra acestor obiecte ale programei în total 571 voturi, din cari 525 sunt voturile membrilor din direcțiune și din comitetul de supraveghiere, rămân deci 46 voturi valide, din cari 37 au votat cu nu și 9 cu da. Prin urmare după detragerea voturilor nevalide, majoritatea arătată în procesul verbal al adunării generale s'a transformat în minoritate. — Societatea pe acțiuni a înaintat contra acestei sentințe recurs.

Proiectul de budget al statului român pe 1905—1906. Ministrul de finanțe al României a depus pe biroul camerei proiectul pe budget general al cheltuielilor și veniturilor statului pe exercițiul 1905—1906. Din expunerea de motive rezultă, că cifra totală a cheltuielilor statului este stabilită la 228.645,000

lei, față cu 227.557,000 lei anul trecut, cu un spor de 1.088,000 lei, iar a veniturilor la 229.645,000 lei.

Budgetul se incheie așadar cu un excedent de un milion. Mica cifră a excedentului provine mai cu seamă din faptul că veniturile au fost evaluate pe baza unui an rău. Dacă însă anul 1905 va fi un an normal, excedentul se va ridica cu mult deasupra prevederilor. Diferența în minus a evaluărilor budgetare asupra celor din anul trecut este de șese milioane.

La evaluarea contribuțiilor directe sau redus 720,000 lei.

La contribuțiile indirecte și la veniturile vămilor, modificările și reducerile sunt numeroase, afară de venitul vămilor, care a fost lăsat neschimbat la 24 milioane, din cauza efectelor pe cari în ori-ce caz le va avea o schimbare de regim vamal în perspectivă.

Venitul beuturilor spirituoase, a fost redus cu 2 milioane, și a fost stabilit la 11 milioane.

Venitul din taxa asupra petrolului a fost evaluat mai jos decât anul trecut, — deși este în creștere, — din cauză că puterea de consumațiune a țeranului, principalul consumator, a scăzut foarte mult, în urma desastrului agricol din 1904.

La veniturile monopolurilor s'au prevăzut de asemenea reduceri de evaluări la aproape toate articolele, în vederea unei scăderi a puterii de consumațiune.

La veniturile domeniiale s'au prevăzut de asemenea reduceri.

La căile ferate s'a prevăzut o reducere de 2.300,000, coborându-se dela 26 milioane la 17.700,000 lei. Un an bun agricol, după cum se arată cel viitor, ar putea da o desmintire acestei reduceri. Cu atât mai bine.

În ce privește cheltuelile, reduceri s'au făcut numai la două ministere, la război 773,000 lei în cifră rotundă, și la finanțe 170,000 lei.

Budgetele celorlalte cinci ministere prezintă sporuri de cheltueli, mai toate impuse de aplicarea unor legi organice.

La datoria publică s'a redus din nou anul acesta o sumă de 500,000 lei dela cheltuelile de schimb, dobânzi, comisioane, etc. pentru plata anuităților; această sumă va fi îndestulătoare în urma acoperirii din vreme și cu un schimb favorabil a anuităților. Economia totală ce se face actualmente la acest capitol, comparativ cu cheltuelile ce se făceau în trecut, este de 2 milioane.

*

Din registrul firmelor. „Consum“ soc. comercială în Blaj. Șters: Dr. Vasile Hossu. — Inregistraț: Dr. Izidor Mareu.

„Bistrițiana“ în Bistrița. Șters: directorul executiv Mih. Mihailasch și membrul din direcțiune, Dr. G. Tripon. — Inregistraț: ca director executiv Valeriu Poruțiu.

„Fortuna“ în Rodna-veche. Șters: Reiter Simon.

⊕

SUMAR.

Apel pentru unificarea ortografiei române. — Băncile populare în România. — Societățile sâtești cooperative de producțiune și consumațiune. — Jurisdicțiune. — Afaceri financiare: Situațiunea, Tessaurul public ungar. — Cronică: Votul direcțiunii și al comitetului de supaveghiare la pertractarea absoluturului, Proiect de budget al statului român pe 1905—1906. Din registrul firmelor.

Bursa de efecte din Viena și Budapesta.

Cursul din 14 Decembre 1904.

%	V A L O R I	Viena vinde	Bpesta vinde
	Datoria publică comună.	v cor.	p. 100 K
5	Renta unit. în hârtie, Mai, Nov., 16% dare	100-25	100-50
5	„ „ arg. Ian., Iulie. 16% „	100-20	100-50
4	Losuri d. a. 1854 à fl. 250— v. c. 20% „	—	—
5	„ „ 1860 à fl. 500— „ 20% „	157-75	157-50
5	„ „ 1860 à fl. 100— „ 20% „	188-75	188-75
—	„ „ 1864 à fl. 100— „ 20% „	278—	275—
	Datoria publică austriacă.		
1	Renta austr. aur., scut. de dare	119-80	120-50
4	„ „ Cor.	100-50	100-50
3 1/2	„ „ de invest.	91-40	—
	Datoria publică ungară.		
1	Renta ung. aur. . . . . scut. de dare	118-80	119-25
1	„ „ Cor.	98-30	98-55
3 1/2	„ „ „ „ „ „ „	89—	89-25
—	Impr. ung. cu premii à 100 fl. „ „ „	212—	212—
4	„ p. regul. Tisei . . . . . sc. de dare	164—	164—
4 1/2	Oblig. de regalii croat-slav.	102-70	102-50
3	Impr. p. regul. Porților de fier „ „ „	83-60	83—
4	Oblig. rurale croato-slavone	—	99-50
4	„ „ ungare	98-85	99-20
	Alte datorii publice.		
5	Los. p. regularea Dunării, à 100 fl.	281-50	—
4	Obl. Soc. Temeș-Bega	98-60	98-50
5	Imp. cu prem. al orașului Viena	—	—
2	„ „ sârbesci à 100 fr.	98-50	—
—	Oblig. cu premii a C. fer. turc. à 400 fr.	131-75	—
—	Impr. bulgar 1889	113-40	114—
	Scrisuri fonciare și a. a.		
1	Instit. de Cred. fonc. austr.	100-50	—
3	„ „ „ „ cu premii, 1880	316—	—
4	Banca austro-ungară 40 1/2 ani	101-10	101-10
4	„ „ „ „ 50 ani	—	—
4 1/2	Banca comerc. ung. Pesta	101—	101-25
4 1/2	Obl. com. ale Băncii com. ung., Pesta, repl. 110% în fl.	108-60	108—
4	Obl. com. ale Băncii com. ung., Pesta, 50 1/2 ani	100-50	101—
4	„ „ „ I Casse de păstr. patriot., Pesta	98-10	99—
4	Inst. de credit fonciar ungar	100-30	100-60
3 1/2	„ „ „ „	100-25	100-40
4 1/2	Banca hipotecară ungară	101—	101-25
4	„ „ „ „	101-10	99-25
4	„ „ „ „ cu premii	277-50	139-50
3 3/4	Banca hip. ung. cu premii	—	140—
5	Albina, Sibiu	—	102-50
4 1/2	Cassa de păstrare Sibiu, em. IV.	—	102-50
4 1/2	Inst. de credit fonciar Sibiu, em. VI.	—	101-75
	Losuri.		
	Basilica, à fl. 5—	21-75	22-50
	Credit, à fl. 100—	489—	492—
	Clary, à fl. 40— v. c.	165—	—
	Buda, à fl. 40—	172—	175—
	Pálffy, à fl. 40—	175—	175—
	Crucea roșie austriacă, a fl. 10—	55-50	56—
	„ „ ungară, à fl. 5—	29-70	30-50
	Rudolf, à fl. 10—	70-50	—
	Salm, à fl. 40— v. c.	232—	—
	Salzburg, à fl. 20—	80—	—
	St. Genois à fl. 40— v. c.	—	—
	Impr. cu prem. al oraș. Viena, 1874	531—	—
	Triest, à fl. 50—	300—	—
	„Jó sziv“, à K. 4—	—	10-75
	Valute.		
	Galbini austr. sau ung.	11-37	11-43
	„ c. reg.	11-35	11-33
	Napoleond'or (20 frei sau 8 fl. aur)	19-07	19-11
	20 Marce germ. aur	23-59	23-58
	Ruble ruseci de hârtie per bucată	—	2-54 1/4
	Bilete germ. 100 M.	117-75	117-85
	„ franc. 100 Fr.	—	95-47
	„ ital. 100 Lire	95-35	95-50
	Ruble, bilete, 100	254-50	—
	Lei românesci, 100	—	93-85

Prețul per bucată

Bursa de mărfuri din Budapesta.

Cursul din 14 Decembrie 1904.

Grâu de Bănat	per 50 kg. vinde	9-90—10-25
" " Tisa	" " " "	10-05—10-40
" " Pesta	" " " "	10-00—10-30
" " Alba-reg.	" " " "	10-00—10-25
" " Bacica	" " " "	9-95—10-25
Secară	" " " "	7-45—7-65
Orz	" " " "	7-10—7-40
Ovės	" " " "	6-90—7-30
Porumb	" " " "	7-85—7-95
Rapiță	" " " "	—
Untură de porc B.-Pesta	" " " "	64-50
Slănină (clisă)	" " " "	52-00—54-50

Bursa de București.

Cursul din 14 Decembrie 1904.

Renta amort. 1881 de 5%	vinde Lei	101 ⁷ / ₈
" " 1892 5%	" " "	103
" " 274 mil. 4%	" " "	93 ¹ / ₂
" " 1898 4%	" " "	89 ¹ / ₂
Fonciare rurale 5%	" " "	103 ¹ / ₈
" " 4%	" " "	93 ⁷ / ₈
Seris. fonc. urb. București 5%	" " "	93 ⁷ / ₈
" " Iași	" " "	89 ¹ / ₂

CURS COMPLET

DE

CORESPONDENȚA COMERCIALĂ

cu explicarea termenilor comerciali

de

I. C. Panțu,

profesor la școala superioară de comerț din Brașov.

Prețul K 3-50.

Se poate comanda la autor sau la tipografia

A. Murășianu în Brașov.

În editura Delegațiunii Băncilor Române
au apărut:

Problemele Reformei Băncilor,

de Dr. C. Diaconovich.

Prețul: broș. K 1.—, leg. K 1-50.

Anuarul Băncilor Române

Pe anii

I (1900). II (1901). III (1902). IV (1903). V (1904).

Prețul: câte K 3.—.

Se comandă la Administrația „Revistei Economice” în Sibiu (Nagyszeben).

Drepturile, datorințele și responsabilitatea

membrilor din direcțiune

și

Drepturile, datorințele și responsabilitatea

comitetului de supraveghiere

de

Alfred Kormos,

directorul revistei „Magyar Pénzügy”

traduceri autorizate de

Constantin Popp,

funcționar la Centrala inst. de credit și de econ. „Albina”.

Se pot comanda la traducător în Sibiu sau la Librăria archidieceșană din Sibiu, cea dintâi cu prețul de K 3.—, iar cea din urmă cu prețul de K 1-50.

Medalia de aur dela Exponziția științifică din București, 1903.

Enciclopedia Română
publicată din îndrăgirea și sub auspiciile
ASOCIAȚIUNII
pentru
Literatură română și cultură populară română
de
Dr. C. Diaconovich.
Cu numeroase ilustrații
și harte.
3160 pag. 8° mare — 37.622 articole.
3 tomuri
legate luxos
K 80.—
33 fasc.
broșurate
K 70.—
Editura și tiparul
1904
W. Krafft, Sibiu.

Se comandă la
Biroul „Asociațiunii” Sibiu, str. Morii Nr. 8.